

ПРИКАЗИ

Dr. Stanko Frank: *TEORIJA KAZNENOG PRAVA PO KRIVICNOM ZAKONIKU OD GODINE 1951. Opšti deo.* Zagreb, izdanje „Školske knjige”, 1955, 291 str.

Теорија казненог права је посмртно издање и последње дело др. Станка Франка, професора кривичног права на Правном факултету у Загребу (умро 11 новембра 1953).

Писац многобројних расправа, студија и уџбеника, др. Станко Франк је познат нашој јавности и по свом веома запаженом и опсежном научном коментару општег дела Кривичног законика од 1947. Својевремено ово дело проф. Франка оцењено је као први рад у коме је научно разрађена теорија новог југословенског кривичног права. Иако је дело рађено у виду коментара, у њему су изложени сви основни принципи општег дела Кривичног законика од 1947 и указано на решења многих проблема које је он постављао. Још у уводу овог дела проф. Франк је изнео све тешкоће које се појављују кад треба створити научни систем једног новог кривичног законика. После овога, проф. Франк пришао је даљем раду, даљем продубљивању проблематике нашег новог кривичног права, и *Теорија казненог права* претставља завршни рад свих његових настојања да да стандардни уџбеник опште теорије кривичног права по важећем кривичном законнику, односно општи део кривичног права.

Теорија казненог права проф. Франка може се оценити са два гледишта. Прво као уџбеник кривичног права у коме је дат научни систем општег дела Кривичног законика, а затим као студија у коме је дата филозофско-социолошка анализа најважнијих кривично-правних проблема у светлости савремених криминолошких учења са критичким освртом и властитим схватањима аутора. Са првог гледишта, *Теорија казненог права* претставља веома добар уџбеник општег дела кривичног права, писан од аутора који се сматра као један од наших најбољих кривичноправних теоретичара. Као филозофско-социолошка студија, *Теорија казненог права* још једном потврђује проф. Франка као једног од ретких писаца у коме се дубока мисаоност и способност за филозофска разматрања најсуптилнијих проблема људског духа комбинује са особеним даром за научне социолошке анализе друштвене стварности, амбијента у коме настају и развијају се све творевине људског духа. Из ових разлога филозофска разматрања проф. Франка излазе из уобичајеног апстрактног логицизирања и приближују ову основну мисаону науку социологији, науци о друштвеним реалностима.

Као уџбеник, *Теорија казненог права* проф. Франка претставља знатно обогаћење наше иначе оскудне уџбеничке литературе у овој области. Са ретком способношћу систематског излагања материје општег дела Кривичног законика, проф. Франк открива смисао свих кривичноправних института и ове излаже у једном логичном систему. После Увода, који претставља за себе засебну целину и о чему ће бити ниже речи, аутор приступа учењу о кривичном закону у коме даје нова, и научно убедљива схватања, између осталог,

о условима кажњивости, циљу и функцији кривичноправних прописа, а нарочито о тумачењу кривичног закона. У делу које је посвећено учењу о кривичном делу и кривичној одговорности учиниоца кривичног дела (III део удбеника), изложене су све основне научне и законске кривичноправне категорије. Оне се проучавају не само аналитички, што би требало да задовољи захтеве праксе приликом тумачења кривичног закона, већ и социолошки, откривајући притом криминолошки и општедруштвени смисао свих важнијих кривичноправних института. Притом нарочита пажња је посвећена оним кривичноправним институтима који претстављају новину нашег Кривичног законика, а нарочито појму друштвене опасности као битног обележја кривичног дела. У завршном делу који је посвећен кривичноправној санкцији (IV део удбеника), најважније место заузимају општа разматрања о казни, о индивидуализацији казне, па и о начину извршења казне. Одбацујући застарело схватање о циљу казне, аутор нарочито истиче напредно схватање казне као средства за вршење функције заштита друштва, по коме је она оправдана само колико је потребно да се заштите важни општи и индивидуални интереси од криминалног напада. Притом, наглашава аутор, казна мора подједнако заштитити како друштвене тако и индивидуалне интересе, јер врећањем једних доводе се једновремено у опасност и други, и обратно. Није нужно да казна претставља зло, најбоље би било ако би се пронашла таква казна која би само имунизирала учиниоца кривичног дела против даљег вршења кривичног дела.

Као што је напоменуто, посебно место у *Теорији казненог права* проф. Франка заузима Увод који управо претставља засебну филозофско-социолошку студију о основним кривичноправним институтима и проблемима. Прво поглавље Увода посвећено је кривичном делу, друго злочинцу а треће учењу о казни. У првом поглављу, поред општих разматрања о кривичном делу, аутор испитује кривично дело као друштвено опасно дело, као последицу социјалне дезорганизације, а затим кривично дело као нормативни појам и правну појаву. Део о злочинцу углавном је посвећен научним дискусијама биолошког правца о личности кривца као и структури кривичних закона, с обзиром на супротна научна схватања о положају учиниоца кривичног дела у систему кривичног закона. Погрешна је, каже аутор, искључива употреба било биолошког метода било нормативног метода при утврђивању основе кривичне одговорности. Ако би се ишло само методом природних наука, затворио би се пут исправног схватања кривичног дела као појаве социјалног збивања, а ако би се пак проблем посматрао само са гледишта друштвених наука, занемарила би се биолошка реалност личности учиниоца кривичног дела. У трећем делу Увода, у учењу о казни, аутор критички излаже све постојеће теорије о казни и истиче предност савремених теорија друштвене заштите. У сва три поглавља аутор излаже најновије кривичноправне и криминолошке теорије о овим основним кривичноправним институтима, полемичујући са њиховим ауторима зналачки, научно документовано и убедљиво. Са овог гледишта посматрано, удбеник проф. Франка претставља данас код нас најбоље дело из кривичноправне литературе, у коме су изнета најновија схватања и теорије у овој области, у интерпретацији једног искусног и великог кривичноправног теоретичара.

Из свих ових разлога, дело проф. Франка може се само топло поздравити и препоручити свим заинтересованим, како оним који се тек упућују у науку кривичног права тако и оним који теже даљем усавршавању или пак траже стручну помоћ у примени Кривичног законика.

Др. Јанко Ђ. Таховић